

(γράφει ο Μάριος Μπίκας)

Οι ανδρώνες στον καιρό της Τουρκοκρατίας

Πολλά αγόρια των χριστιανικών οικογενειών κατά τον καιρό της οθωμανικής αυτοκρατορίας τα άρπαζαν οι τζοχανταραίοι, λόγω της ομορφιάς τους και του καλλίγραμμου σώματος, σε ηλικία πάνω των έξι ετών. Οι άρπαγες, για ν' αποφύγουν τυχόν ένοπλες αντιδράσεις, τα απήγαγαν με πολύ μυστικότητα και τα μετέφεραν σε πολύ σύντομο χρόνο στα σεράγια των Τούρκων Μπέηδων, αγάδων και Πασάδων, όπου εκεί τα έκλειναν σε ειδικά κτίρια, **τους ανδρώνες**¹. Οι ανδρώνες ήταν κτισμένοι σε απόμερα μέρη του σεραγιού, μακριά από τα βλέμματα των επισκεπτών και του υπόλοιπου κόσμου, περιείχαν πολλά δωμάτια με όλες τις ανέσεις της εποχής και εντός αυτών κατοικούσαν τα απαχθέντα αγόρια. Τα αγόρια αυτά τα χρησιμοποιούσαν για την ικανοποίηση των σεξουαλικών διαστροφών και οργίων. Ήταν οι ανδρώνες χαρέμι με αγόρια και περιείχαν ό,τι περιείχε το χαρέμι των γυναικών.

Ο εκάστοτε Σουλτάνος μετέβαινε αυτοπροσώπως ανά δύο ή τρία έτη στη σχολή των **ιτς ογλάν** του Γαλατά της

¹ . *ανδρώνας* στην αρχαιότητα σημαίνει δωμάτιο στο οποίο έμεναν οι άνδρες και σε ευρύτερη έννοια το δωμάτιο εντός του οποίου λάβαιναν χώρα τα συμπόσια.

Κωνσταντινούπολης και διάλεγε για τον ανδρώνα του 12 αγόρια, τα οποία έπαιζαν τον ίδιο ρόλο που έπαιζαν οι παλλακίδες στο χαρέμι. Η μόνη διαφορά ανάμεσα στους γυναικωνίτες και στους ανδρώνες ήταν οι ευνούχοι : Στους γυναικωνίτες οι ευνούχοι είχαν χρώμα μαύρο, ενώ στους ανδρώνες λευκό.

Τα αγόρια που εγκλείονταν στους σουλτανικούς ανδρώνες, εξέρχονταν απ' αυτούς, μετά τη συμπλήρωση του 30^{ού} έτους της ηλικίας τους, και, ανάλογα με το βαθμό της σχέσης τους με το Σουλτάνο, αναλάμβαναν θέσεις στη διοίκηση της οθωμανικής αυτοκρατορίας.

- **Νεοκλής Σαρρής** : « *Οσμανική Πραγματικότητα* », εκδ. αρσενίδη, 1990, Τ. Α., σελ. 383 :

: « Το Δεύτερο τμήμα του χώρου των ανακτόρων του Τοπ – Καπί², μετά το Χαρέμι, που αφορά κατά βάση τον πατισάχ (Σουλτάνο), είναι το Εντερούν (**Enderum**). Η λέξη παρότι φαίνεται ως περσική, αντιστοιχεί προς την Ελληνική “ **ενδότερα** “. Εννοιολογικά σημαίνει ακριβώς ό,τι και το Χαρέμι. Ουσιαστικά πρόκειται για ένα χώρο απαγορευμένο στους υπόλοιπους, όπου αντί για γυναίκες υπάρχουν άντρες. Με άλλα λόγια, είναι **το χαρέμι των αγοριών του Σουλτάνου**. Τα ανθρώπινα αποκτήματα των σουλτάνων (και γενικότερα των αξιωματούχων του κράτους), δεν ήταν μονάχα παλλακίδες, αλλά και άνδρες. Οι αρσενικοί γκουλεμά (**gu-lemma**), χρησιμοποιούνταν κατ' αυτό τον τρόπο ως υπηρέτες και ως ερωτικά αντικείμενα.». (...)

Οι ανδρώνες του Αλή Πασά.

² . **Τοπ Καπί** : (σ.σ.) Το Τοπ Καπί είναι ανάκτορο (σεράι). Βρίσκεται σε λόφο της Κωνσταντινούπολης με θέα το Βόσπορο. Ήταν κατοικία των Σουλτάνων της Οθωμανικής αυτοκρατορίας μέχρι το 1853. Από το 1924 λειτουργεί ως Μουσείο και είναι ένα από τα σημαντικότερα αξιοθέατα της Πόλης.

*« Οι γυνακωνίται επερίκλειον πολλάς εκατοστύας
παρθένων και οι ανδρώνες πολλάς εκατοστύας
νεανίσκων, όλον το άνθος της Ελλάδος... »*

(Φιλητάς Χριστόφορος)

Σε κάθε χωριό, κωμόπολη ή πόλη της Ηπείρου υπήρχαν πράκτορες του Αλή Πασά, μεταξύ των οποίων αναφέρονται και πολλοί Έλληνες. Οι πράκτορες αυτοί εκτός των άλλων καθηκόντων, είχαν και το καθήκον να εντοπίζουν όμορφα και καλλίσωμα αγόρια (και κορίτσια) και να γνωστοποιούν τούτο στον αφέντη τους. Όταν οι γονείς των παιδιών αυτών αρνούνταν να τα προσφέρουν οικειοθελώς, στέλνονταν ειδικά εκπαιδευμένοι στρατιώτες, οι οποίοι τα απήγαγαν από τις οικίες τους, από τα σχολεία, από τους δρόμους ή από τους χώρους παιχνιδιών, προκαλώντας πολλές φορές και ένοπλες συρράξεις. Στη συνέχεια, όταν η απαγωγή είχε αίσιο τέλος, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα τα μετέφεραν στον ανδρώνα του Σεραγιού του στα Γιάννινα. Περιπτώ να τονιστεί ότι ανδρώνες υπήρχαν και στα σεράγια των γιων του Αλή Πασά.

Οι Ηπειρώτες γονείς για να γλιτώσουν τα βλαστάρια τους από τα νύχια του τυράννου, τα έκλειναν στα υπόγεια των σπιτιών τους, μετοίκιζαν σε άλλες περιοχές, ή τα έστελναν σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Από τους γονείς των αρπαχθέντων παιδιών, άλλοι βυθίζονταν στην απόγνωση και άλλοι προσέτρεχαν σε ανθρώπους του τυράννου, για να μεσολαβήσουν, ή μετέβαιναν οι ίδιοι στο Σεράι του, ζητώντας την απόδοση των παιδιών τους. Αναφέρονται όμως και περιπτώσεις ελληνικών οικογενειών, οι οποίες χαίρονταν³ και μάλιστα το είχαν και σε μεγάλη τιμή, όταν το αγόρι τους επιλεγόταν για να κλειστεί στους ανδρώνες.

³. *Σπύρου Αραβαντινού : Ιστορία Αλή Πασά ». εκδ. Πύρρος, 1979, Τ.Β'. σελ, 437*

Ο Αλής προτιμούσε την αρπαγή αγοριών, κυρίως, από πλούσιες ή ψηλά ιστάμενες οικογένειες, για να τις υποβιβάζει, αλλά και για να παίρνει ως λίτρα μεγάλα χρηματικά ποσά. Στην εντόπιση των αγοριών αυτών βρώμικη ανάμειξη είχαν οι Κοτζαμπάσηδες, αλλά και πολλοί Έλληνες Χριστιανοί και των δύο φύλλων, όπως φίλοι των οικογενειών τους, γείτονές, ακόμα και στενοί συγγενείς.

Από τα ευρισκόμενα στους ανδρώνες του Αλή πασά αγόρια, μετά την ενηλικίωσή⁴ τους, όσα είχαν την ευμένειά του, αναλάμβαναν θέσεις στο στρατό ή στις διάφορες άλλες υπηρεσίες. Τα υπόλοιπα, σιτίζονταν δωρεάν και τακτικά στο μαγειρείο του Σεραγιού και για κατάλυμα είχαν οικίες ή αποθήκες του Αλή ή οικίες οικογενειών, τις οποίες υποχρέωνε για το σκοπό αυτό ο ίδιος ο τύραννος.

Ο Αθανάσιος Τσακάλωφ⁵ (1788- 1851)

⁴ . Σπ. Αραβαντινού : (ό.π.), σελ. 343-344

⁵ Σπ. Αραβαντινού : (ό.π.) Τ.Α. σελ. 76 « Εκ της μόνης συζωμένης εικόνας αυτού γραφείσης εν Πίζη, το 1818 »

Η απαγωγή του νεαρού Αθανασίου Τσακάλωφ, μετέπειτα ιδρυτού της Φιλικής Εταιρείας

- Σπύρου Αραβαντινού : « Ιστορία Αλή πασά », εκδ. Πύρρος, 1979, σελ. 439, υποσημείωση 2 :

. (...) « Τα περί Αθαν. Τσακάλωφ⁶ έχουσιν ακριβώς ως ακολούθως : Ούτος ήτο μόνος υιός του Α. Νικηφόρου και της Βασιλικής εκ του γένους Γώζου, ευειδέστατος δε νεανίας δωδεκαετής κατά τον χρόνον εκείνον. Ο πατήρ αυτού έμπορος εν Ρωσία γ ο υ ν α ρ ι κ ώ ν σπανιώτατα ήρχετο εις Ιωάννινα, ένεκα της φοβεράς του Αλή τυραννίας.

Ημέραν τινά, ο νεανίας ούτος, εξερχόμενος του σχολείου, ηρπάγη υπό των τζοχαδαρέων του Αλή, απαχθείς εις το σεράγιον αυτού. Μαθούσα τούτο η δυστυχής μήτηρ, σπεύδει έκφρων και μετά δακρύων εις τον γείτονά αυτής Ταχήρ Αμπάζην, εις ον διηγείται το συμβάν, ικετεύουσα αυτόν να σώση το τέκνον της, και επάγουσα, ότι, εν αρνήσει, θα μετέβαινον αυτοπροσώπως να ζητήση αυτό μετά κραυγών και ας την φονεύσουν. Συγκινηθείς ο Αλβανός, όστις ετύγχανε και φίλος οικογενειακός του Νικηφόρου, εις πολλάς περιστάσεις βοηθήσας την έντιμον ταύτην οικογένειαν, *είπεν αυτή να*

⁶. (σ.σ.) Ο Αθανάσιος Τσακάλωφ (1788 - 1851) γεννήθηκε στα Ιωάννινα. Γονείς του ήταν ο Νικηφόρος **Τεκελής**, έμπορος γουναρικών στη Μόσχα, και μητέρα του η **Βασιλική** το γένος Γώζ(γ)ου, καταγόμενη από αρχοντική οικογένεια. Γνωρίστηκε με τον Καποδίστρια. Ίδρυσε μαζί με το Σκουφά και τον Ξάνθο τη Φιλική Εταιρεία. Όταν ξέσπασε η Επανάσταση του 1821 κατέβηκε στην Ελλάδα και πολέμησε υπό την αρχηγία του Αλέξανδρου Υψηλάντη. Επί κυβέρνησης του Καποδίστρια ανέλαβε Γενικός Γραμματέας στο Υπουργείο Στρατιωτικών. Στη συνέχεια δε μετά τη δολοφονία του Κυβερνήτη, επέστρέψε στην Οδησό, όπου νυμφεύτηκε και απέκτησε τρία παιδιά.. Το πραγματικό του επώνυμο ήταν **Τεκελής ή Τσάκαλος**.

έλθει μαζί του παρά το Αλή, η δε μήτηρ του Τσακάλωφ έμεινεν έξω φωνάζουσα γοερώς. Ο Αλής ηρώτησε τον Ταχήρ περί των ακουομένων φωνών, ούτος δ' απήντησεν αυτώ, ότι είναι μία γυναίκα μισοτρελλή, της οποίας οι τζοχαδαρέοι της Υψηλότητός του, ήρπασαν το παιδί, παρεκάλεσεν δε αυτόν να διατάξη να τη αποδοθή, διότι ήτο γείτων αυτού και ήθελε τρελάνει και αυτόν. Άλλως τε, προσέθηκεν, είμαι της γνώμης να το κάμης ξίκι (να το αποπέμψης), διότι έχει τον πατέρα του εν Ρωσία και δεν πρέπει να ακούεται το ένδοξον όνομά σου δια τοιαύτα πράγματα εκεί. Υπάρχουσι δε, προσέθετο, τόσα άλλα παιδιά, ευμορφώτερα αυτού. Ο Αλής σκεφθείς μικρόν τι, είπε : « Πω, αφού το θέλεις εσύ Ταχήρ, ας γίνη έτσι ». Και αμ' έπος άμ' έργον. Το παιδίον απεδόθη τη μητρί, ήτις περιπτυχθείσα αυτό περιπαθώς εις τας αγκάλας της, αμέσως ανεχώρησεν. Έκτοτε, ουδέποτε αφήκεν αυτό να εξέλθη, της οικίας και συγχρόνως ήγγειλε τω συζύγω της εις Ρωσίαν το συμβάν. (...)

Η άρνηση του Δ. Αθανασίου να παραδώσει το γιο του

Σελ. 440. (ό.π. συνέχεια της υποσημ.1) «**Ο δε Δ.Χ. Αθανασίου** εξ Αργυροκάστρου, εκ των αρχόντων των Ιωαννίνων, καταφρονήσας πάσας του τυράννου τας απειλάς, δεν προσήνεγκεν τον υιόν του, αλλ' εφυγάδευσεν αυτόν και δια τούτο πολλάς ένεκα τούτου υπέστη κατόπιν καταδρομάς και ζημίας. (,,) Κατά δε τον Φιλητάν, **ο Αθανασίου**, ότε ο Αλής του εζήτησεν τον υιόν : « Ειμπορείς, του είπε, να πάρεις ό,τι έχω και την ζωήν μου αυτήν. Τον υιόν μου όμως να σου δώσω με το χέρι μου, από εμέ δεν τον βλέπεις ». Και εστάθη εις τον λόγον του. Υπέφερεν όθεν πολυετή εξορίαν πανοικί και καταφρόνησιν και ταλαιπωρίαν, έως της καταστροφής του τυράννου».

Η αρπαγή του γιου του Ρώσου Προξένου (Πάτρα)

- Σπύρου Αραβαντινού : (ό.π.), σελ. 445

« ... Συνεχώς δε τα Ιωάννινα και αι άλλαι πόλεις και κώμαι της δικαιοδοσίας του Αλή εγίνοντο το θέατρο σπαραξικαρδίων σκηνών αγρίων απαγωγών: Εν έτει **1819**, τρεις προμηθευταί του Αλή εξεγείραντες τας κτηνώδεις ορμάς αυτού δια της περιγραφής των θελγήτρων του υιού του εν **Πάτραις Προξένου της Ρωσίας**, απήλθον κατά διαταγήν αυτού και απαγαγόντες τον νεανίσκον, οδήγησαν εις Πρέβεζαν, όπου ευρίσκετο ο Αλής. « Το θύμα αντέστη ερρωμένως, εγώ δε λέγει ο **Manzour**, παρ' ου εραυζόμεθα το γεγονός τούτο, παρέστησα τω Αλή το σκάνδαλον, όπερ ήθελεν εντεύθεν προκύψει και τας διπλωματικάς ίσως περιπλοκάς μεταξύ Ρωσίας και Πύλης. Παραδόξως φοβηθείς ο Αλής, μετέγνω και ίνα ικανοποιήση τον πατέρα του νεανίου και φανή αμέτοχος των γενομένων, αφήκεν αυτόν ελεύθερον, και διέταξε ν' απαγχονισθώσιν οι απαγωγείς...».

(Βλέπ.: Γούδας “ Βίοι παράλληλοι” 5, 207)

Το Σεράι του Αλή Πασά (Γιάννινα)

Στον Προμαχώνα των Ιωαννίνων με θέα προς τη λίμνη ήταν κτισμένα τρία σεράγια : Του Αλή πασά και των δυο γιων του, του Μουχτάρ και του Βελή. Τα Σεράγια αυτά έκτισε ο Αλής το 1795 και το δικό του, θεμελιωμένο πάνω στα θεμέλια της εκκλησίας του Παντοκράτορα, ήταν το κομψότατο και το πιο εντυπωσιακό με ιδιαίτερο πλούτο και πολυτέλεια στη διακόσμηση. Σήμερα δεν σώζεται κανένα από τα σεράγια αυτά. Η καταστροφή τους επήλθε κυρίως από την πυρκαγιά που προκάλεσαν Τούρκοι υπάλληλοι το 1870, αλλά και από τις ανασκαφές που έγιναν στα υπόγεια και στους άλλους χώρους τους για την ανεύρεση του θησαυρού του Αλή πασά.

- **Henry Holland** « Ταξίδια στα Ιόνια νησιά, Ήπειρο, Αλβανία (1812-1813), εκδ. Αφών Τολίδη, Αθήνα 1989, σελ. 98 - 99 -100 :

« ... Αφήνοντας τη σχεδόν άγρια μεγαλοπρέπεια του εξωτερικού χώρου του Σαραγιού μπήκαμε σε έναν εσωτερικό περίβολο και ξεπεζέψαμε στο κατώφλι της σκοτεινής σκάλας. Στην κορυφή της βρήκαμε έναν φαρδύ εξώστη ή χωλ, τα παράθυρα του οποίου πρόσφεραν μία κατάπληκτική θέα της λίμνης των Ιωαννίνων και των βουνών της Πίνδου. Οι τοίχοι είναι ζωγραφισμένοι και πολύάριθμες πόρτες οδηγούν σε διάφορα μέρη του. (...)

Ένας διάδρομος από αυτό το εξωτερικό χωλ, μάς οδήγησε σε ένα μακρύ και ψηλό διαμέρισμα, οι τοίχοι του οποίου ήταν όμορφα ζωγραφισμένοι και όλες οι διακοσμήσεις πλούσιες και έξοχες. (σ.σ. από δω οι υπηρέτες τούς οδήγησαν στην αίθουσα των ακροάσεων). Μια κουρτίνα τραβήχτηκε και μπήκαμε στο διαμέρισμα του Αλή Πασά. Η πρώτη εντύπωση ήταν επιβλητική. Ήταν μια μεγάλη και ψηλή αίθουσα, από την οποία ένα τμήμα χωριζόταν στο χαμηλότερο άκρο τεσσάρων πλούσια κοσμημένων στηλών, μία μακριά σειρά από παράθυρα στο ανώτατο άκρο πρόσφερε την ίδια καταπληκτική θέα, όπως αυτή του εξωτερικού χωλ. Οι εσωτερικές διακοσμήσεις του διαμερίσματος παρουσίαζαν πολύ φανταχτερή υπερβολή. Τα κυρίαρχα χρώματα τόσο των ζωγραφισμένων τοίχων και ταβανιών όσο και της επίπλωσης ήταν βυσσινί, μπλε και κίτρινο, το τελευταίο αυτό χρώμα προερχόταν κυρίως από την άφθονη και υπερβολική επιχρύσωση, που απλωνόταν σε κάθε μέρος του δωματίου. Το ταβάνι χωριζόταν σε τετράγωνα από ένα ξυλόγλυπτο πολύ παράξενα και λεπτά σκαλισμένο, το εσωτερικό κάθε τετραγώνου ήταν σε βυσσινί χρώμα και το περίγραμμα σε χρυσό. Παραστάδες σε ίσες αποστάσεις και πλουσιοποίκιλτες, αλλά χωρίς κάποια αρχιτεκτονική τάξη ποίκιλαν τους

τοίχους του διαμερίσματος. Σ' αυτές τις παραστάδες και σε κοιλώματα ανάμεσά τους κρέμονταν τα όπλα του Βεζίρη, πάλες, εγχειρίδια και πιστόλια όλα εξαιρετικής τέχνης και άφθονα στολισμένα με χρυσάφι και πολύτιμους λίθους. Ένα τουρκικό χαλί κάλυπτε το πάτωμα και ντιβάνια περιτριγύριζαν όλο το δωμάτιο, εκτός από το κατώτερο άκρο του. Αυτά ήταν πολύ φαρδιά και περίπου δεκαπέντε ίντσες από το δάπεδο. Τα μαξιλάρια σε βυσσινί σατέν με φαρδιά μπορντούρα από χρυσό κορδόνι. Μια μεγάλη φωτιά με ξύλα έκαιγε στο τζάκι, πάνω από το οποίο ένα προτεταμένο περβάζι ή μάλλον καπνοδόχος, υψώνονταν σαν κωνικός θόλος, υπέροχα διακοσμημένος με χρυσοβαφή σε διάφορα σχήματα και εμβλήματα ».

- **Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού Κάστρο Ιωαννίνων**
(Διαδίκτ.)

*«... Όπως προκύπτει από την ανασκαφική έρευνα των τελευταίων ετών, ανισόπεδα τμήματα, λουτρά, αίθρια, πλήθος βοηθητικών χώρων και αυλών, συνθέτουν την εικόνα ενός άρτια οργανωμένου κτιριακού συγκροτήματος. Στη βόρεια πλευρά του Σεραγιού βρισκόταν πιθανότατα **ο ανδρώνας** και στη νότια **ο γυναικωνίτης**. Σήμερα σώζονται ερείπια από τη μεσημβρινή πτέρυγα του Σεραγιού, κτήρια και άλλα βοηθητικά προσκτίσματα.*

Το Σεράι συνέχισε να χρησιμοποιείται ως διοικητικό κέντρο και μετά την πτώση του Αλή (1822) έως και το 1870, οπότε και κατάστράφηκε ολοσχερώς. Στις πηγές αναφέρεται ότι είχε ήδη υποστεί πολλές φθορές, από την πολιορκία των σουλτανικών στρατευμάτων εναντίον του Αλή πασά.

*Στα ερείπια του κεντρικού κτηρίου του Σεραγιού, κτίστηκε αργότερα του Στρατιωτικό Νοσοκομείο της Πόλης “ **Άγιοι Ανάργυροι** “ και στη θέση αυτού, ο ελληνικός στρατός έκτισε το 1958 το βασιλικό περίπτερο. Το 1978 η*

8^η Μεραρχία Ιωαννίνων παραχώρησε το κτήριο στο Υπουργείο Πολιτισμού, στο οποίο εγκαινιάστηκε το 1995 το Βυζαντινό Μουσείο, ενώ στον όροφο του κτηρίου στεγάζονται σήμερα τα γραφεία της 8^{ης} εφορίας Βυζαντινών αρχαιοτήτων »

Οι υποχρεωτικοί γάμοι

Ο Αλή Πασάς ονόμαζε τις 300 παλλακίδες του Τσιούπρες του. Πολλές απ' αυτές, για να τις αποπέμψει απ' το χαρέμι, τις πάντρευε με νέους ευνοουμένων και ευπόρων ηπειρωτικών οικογενειών. Οι νέοι που παντρεύονταν με αυτόν τον τρόπο, θεωρούσαν τον γάμο τους ως ένδειξη της εύνοιας του τυράννου. Αναφέρονται, όμως, και πολλές περιπτώσεις κατά τις οποίες πολλοί υποψήφιοι γαμπροί, όταν πληροφορούνταν την περί γάμου πρόταση του Αλή, αρραβωνιάζονταν αμέσως κάποια συγχωριανή τους ή κατέφευγαν σε περιοχές έξω της επικράτειάς του. Όσοι όμως αρνούσαν την προσφορά του και συλλαμβάνονταν, υφίσταντο τα πάνδεινα.

- Σπύρου Αραβαντινού (ό.π.), σελ. 441 – 442

(1) « ... Ο Ν. Μπουγάς, ευυπόληπτος Ιωαννίτης, είχε υιόν Σπυρίδωνα ονόματι, εις ώραν γάμου. Νύχτα τινά χειμώνος προσεκλήθη ούτος να εμφανισθή προ του Αλή, όστις, ιδών αυτόν ενώπιόν του, είπεν αυτό :

- « Έλα δω μπίρο μου, να σου ειπώ ένα χαϊρλίτικο. Θα δώσω μια τσιούπρα μου (ούτως απεκάλει ο Αλή πασάς τας εν τω χαρεμίω του παλλακίδας) στο παιδί σου και να το φέρεις αύριο να μου φιλήσει το χέρι ».

Ο Μπουγάς δεν έχασε την ετοιμότητα, απαντήσας αμέσως

- « Ορισμό σου πασά μου, αλλά δυστυχώς τον έχω αρραβωνιασμένον με την κόρην του γείτονά μου

Δημήτρη προ έξ μηνών και την αποκριά θα τον έστελνα να πάρει την ευχή σου και να στεφανωθεί. Τώρα, αν η αφεντιά σου προστάζει έτσι, ας γίνει ο ορισμός σου ». Ο Αλής, τις οίδε υπό τίνων προλήψεων και ιδεών συνεχόμενος την στιγμήν εκείνην, εσιώπησεν επί τινάς στιγμάς, έπειτα τω είπε αποτόμως :

- « Φεύγα»

Εννοείται, ότι ο Μπουγάς ουδέν άλλο επερίμενεν, εξελθόν δε και τρέχων δρομαίως έφθασεν εις τον οίκον του, επήδησεν εκ μισοτοίχου εις την αυλήν του γείτονός του και ξυπνήσας αυτόν, τον παρεκάλεσε θερμώς να τω δώσει την κόρην του ως νύμφην και να μη το διαψεύσει εις τον Πασάν. Δεν εύρεν εις τούτο δυσκολίαν ο άπορος γείτων και εντός ολίγων ημερών ετελέσθη ο γάμος »

(2) (ό.π.) «... Τον **Αναστάσιον Γκίνον**, κατόπιν διδάσκαλον εν τη Ζωσιμαία σχολή, προσεκάλεσεν ο Αλής ημέραν τινά και τον εμνήστευσε με μίαν τσιούπραν του, την κατόπιν **Νίτσαν** του Δερβίς Χασάν. Ότε μετέβησαν να πάρωσι την νύμφην, αύτη ιδούσα **τον Γκίνον**, (όστις ήτο δυσειδής, άτε αποκοπείς τα ώτα υπό ληστών, συλλαβόντων αυτόν αιχμάλωτον), έδραμε με τα νυμφικά της προς τον Αλή και πεσούσα εις τους πόδας αυτού, τον παρεκάλεσε να μην την αποβάλη του χαρεμίου του, διότι δεν θέλει να υπανδρευθή.

- « Αμ τι να κάνωμε το γαμβρό, μπίρο μου; » απαντά ο Αλής.

- « Δος του τη Λενοπούλα, τη φιλενάδα μου, Πασά μου, είπεν η Νίτσα, και της δίδω όλη μου την προίκα» (...)

(σ.σ. Εκτός από τις παραπάνω περιπτώσεις απαγωγής αγοριών και υποχρεωτικών γάμων, αναφέρονται και πολλές άλλες, τις οποίες μπορεί κανείς να αναγνώσει στη διδόμενη βιβλιογραφία).

- **Γκριγκόρι Αρς** : « *Αλβανία και Ήπειρος* », *Gutenberg*, *Αθήνα 1994*, σελ. 359 :

« Όταν το 1822 το κεφάλι του Αλή Πασά εκτέθηκε, κατά τη συνήθεια, στον τοίχο του παλατιού, στην επιγραφή που συνόδευε και αριθμούσε τα εγκλήματα του, μεταξύ άλλων ήταν γραμμένο και το εξής :
“ Από άλλους άρπαξε την περιουσία, από άλλους αφήρεσε την τιμή “ ».

Βιβλιογραφία

- **William Leake** : « Η Ήπειρος 1805 – 1810, εν Αθήναις 1976
- **Σπόρου Αραβαντινού** : « Ιστορία Αλή πασά », εκδ. Πύρρος, 1979
- **Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, κάστρο Ιωαννίνων** (Διαδ.)
- **Henry Holland** : « Ταξίδια στα Ιόνια νησιά, Ήπειρο, Αλβανία (1812-1813) », εκδ. Αφών Τολίδη, Αθήνα 1989
- **Νεοκλής Σαρρής** : « Οσμανική Πραγματικότητα », εκδ. αρσενίδη, 1990, Τ. Α.
- **Γκριγκόρι Αρς** : « Αλβανία και Ήπειρος », Gutenberg, Αθήνα 1994
- **Αναστάσιου Γούδα** : « Βίοι παράλληλοι »
- **Ibrahim Manzour Efendi** : « Memoires Sur la Grec et L' Albanie, pendant le gouvernement d Ali Pasha »

(συνεχίζεται)

Μάριος Α. Μπίκας

Απαγορεύεται η αντιγραφή χωρίς την έγκριση του συγγραφέα και της ιστοσελίδας.

Επιμέλεια: Θωμάς Στ. Γκίνης